

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Tomáše Rychlého a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a Mgr. Tomáše Kocourka v právní věci žalobkyně: **A. H.**, proti žalované: **Zaměstnanecká pojišťovna Škoda**, se sídlem Husova 302, Mladá Boleslav, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 9. 2. 2021, č. j. 54 Ad 5/2020 – 99,

t a k t o :

- I. Návrh žalobkyně na ustanovení zástupce z řad advokátů **se z a m í t á .**
- II. Kasační stížnost proti výrokům I., III. a IV. usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 9. 2. 2021, č. j. 54 Ad 5/2020 – 99, **se o d m í t á .**
- III. Kasační stížnost proti výroku II. usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 9. 2. 2021, č. j. 54 Ad 5/2020 – 99, **se z a m í t á .**
- IV. Žalobkyně **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

[1] Nejvyšší správní soud obdržel ve shora označené věci kasační stížnost žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Praze (dále jen „*krajský soud*“) ze dne 9. 2. 2021, č. j. 54 Ad 5/2020 – 99. Krajský soud výrokem I. uvedeného usnesení odmítl návrh žalobkyně na přiznání odkladného účinku žaloby (jednalo se o druhý takový návrh v řízení – pozn. NSS), výrokem II. zamítl její žádost o osvobození od soudních poplatků i její návrh na ustanovení zástupce z řad advokátů pro řízení o žalobě, dále žalobkyni

výrokem III. vyzval k úhradě soudního poplatku za žalobu a nakonec výrokem IV. jí uložil povinnost k zaplacení poplatku za první návrh na přiznání odkladného účinku.

[2] Krajský soud poukázal na to, že žalobkyně v žalobě požádala o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce. Krajský soud ji proto usnesením ze dne 11. 12. 2020, č. j. 54 Ad 5/2020 - 8, vyzval, aby ve lhůtě 1 týdne předložila vyplněný formulář *Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech*. Této povinnosti žalobkyně dostala (ač opožděně) a poměrně detailně soudu popsala své pravidelné příjmy a výdaje spojené s bydlením a jejich výši také doložila listinnými důkazy; přesto však formulář nevyplnila kompletně. Zejména nesdělila nic o svém majetku (část VII formuláře), ač v této rubrice výslovně tvrdí, že nějaký majetek větší ceny má. Protože jej však podle jejího mínění není možné použít k zaplacení soudního poplatku, nepokládala za potřebné jej sdělovat. Krajský soud k tomu uvedl, že úvaha ohledně zohlednění majetku žalobkyně při posuzování její nemajetnosti náleží výlučně krajskému soudu. Dále poukázal na to, že žalobkyně ve formuláři uvedla, že si k uhrazení svých dřívějších dluhů vzala půjčku ve výši téměř 600 000 Kč. Nekonkretizovala však, jaká je splatnost tohoto dluhu, zda dluh splácí, případně kolik činí jeho splátky. Navíc existenci tohoto dluhu pouze tvrdila, aniž by jej doložila. Krajský soud proto konstatoval, že žalobkyně neunesla břemeno tvrzení a břemeno důkazní, a proto neprokázala, že splňuje předpoklady, aby byla osvobozena od soudních poplatků podle § 36 odst. 3 soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“). Její žádost o osvobození od soudních poplatků proto zamítl. Protože jednou z podmínek pro ustanovení zástupce podle § 35 odst. 10 s. ř. s. je právě splnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků, krajský soud uzavřel, že rovněž zamítl žádost žalobkyně o ustanovení zástupce.

[3] Nakonec krajský soud dodal, že žalobkyně nesplňuje podmínky pro osvobození od soudních poplatků, potažmo také ustanovení zástupce, i proto, že její žaloba je zjevně bezúspěšná. Směřuje totiž proti rozhodnutí žalované o zamítnutí její žádosti o obnovu řízení ve věci dvou výkazů nedoplatek pojistného na veřejné zdravotní pojištění. V žalobě ani v žádném z dalších podání určených soudu však podle krajského soudu neuvedla žádné relevantní skutečnosti, důkazy nebo rozhodnutí dle § 100 odst. 1 správního řádu, které by mohly být (byť jen náznakem) považovány za důvod obnovy řízení.

[4] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) podala proti všem výrokům napadeného usnesení kasační stížnost, ve které požádala o osvobození od soudních poplatků, ustanovení zástupce z řad advokátů a přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

[5] Namítá, že napadené usnesení je zmatečné, účelové a nepřezkoumatelné. Bylo vydáno v rozporu se stěžovatelkou předloženými podklady na základě domněnek členů senátu, k nimž neměla možnost se vyjádřit. Dodává, že na základě „identických žádostí“ bylo jinými soudy opakovaně vyhověno její žádosti o ustanovení zástupce a osvobození od soudních poplatků, krajský soud tak postupoval v rozporu se zásadou předvídatelnosti a svým postupem porušil čl. 90 Ústavy a § 6 občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), ve spojení s § 64 s. ř. s. Poukazuje také na to, že judikatura stanoví, že pro kladné vyřízení žádosti jsou rozhodné disponibilní příjmy, které soudu řádně tvrdila a doložila.

[6] Vzhledem k tomu, že kasační stížnost směřuje proti procesnímu usnesení, které se dotýká výlučně stěžovatelky, nevyzýval Nejvyšší správní soud žalovanou k vyjádření.

pokračování

[7] Nejprve Nejvyšší správní soud uvádí, že ačkoli stěžovatelka uplatnila námitku podjatosti soudců 3. senátu JUDr. Jaroslava Vlašína, Mgr. Radovana Havelce a JUDr. Tomáše Rychlého, jakož i soudců 4. senátu JUDr. Jiřího Pally, Mgr. Aleše Roztočila a Mgr. Petry Weissové, ze kterých je třetí senát doplňován v případě nepřítomnosti některého z jeho soudců, nikterak ji neodůvodnila, pouze citovala část zákonného ustanovení, podle níž *„se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti“*. Usnesením ze dne 21. 4. 2021, č. j. 3 As 50 2021 – 29, ji proto Nejvyšší správní soud vyzval, aby do jednoho týdne od doručení tohoto usnesení soudu sdělila, v čem spatřuje důvody podjatosti těchto soudců. Současně byla poučena o tom, že pokud této výzvě nevyhoví, soud nebude k této námitce přihlížet.

[8] Zmíněné usnesení bylo stěžovatelce zasláno poštou. Jelikož nebyla dne 28. 4. 2021 zastižena na své doručovací adrese, nedoručená zásilka byla uložena na poště a stěžovatelce byla zanechána výzva k jejímu vyzvednutí. Jelikož si nevyzvedla písemnost ve lhůtě deseti dnů ode dne, kdy byla uložena a připravena k vyzvednutí, považuje se posledním dnem uvedené lhůty za doručenou (tzv. fikce doručení dle § 49 odst. 4 o. s. ř., ve spojení s § 64 s. ř. s.). V nynějším případě poslední den desetidenní lhůty připadl na sobotu 8. 5. 2021, proto se konec lhůty podle § 40 odst. 3 s. ř. s. posunul na nejbližší pracovní den, jímž bylo pondělí 10. 5. 2021. Tímto dnem tedy byla výzva stěžovatelce doručena. Stěžovatelka však do pondělí 17. 5. 2021 (ani později) námitku podjatosti neodůvodnila, Nejvyšší správní soud k ní proto nepřihlížel (§ 43 odst. 2 o. s. ř., ve spojení s § 64 s. ř. s.).

[9] K žádostem stěžovatelky o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce Nejvyšší správní soud uvádí, že podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí (s výjimkou rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí) nevzniká stěžovateli poplatková povinnost (srovnej usnesení rozšířeného senátu zdejšího soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 – 19, č. 3271/2015 Sb. NSS; judikatura tohoto soudu je dostupná na www.nssoud.cz). Usnesení o neustanovení advokáta a osvobození od soudních poplatků nepochybně je takovým procesním rozhodnutím. Stěžovatelku tedy netíží poplatková povinnost.

[10] Z výše citovaného usnesení rozšířeného senátu současně plyne, že ač je povinné zastoupení stěžovatele bez příslušného právníckého vzdělání advokátem obecně jednou ze základních podmínek řízení o kasační stížnosti, ustanovení § 105 odst. 2 s. ř. s. se neuplatní v případech, ve kterých kasační stížnost směřuje proti procesnímu rozhodnutí učiněnému v řízení o žalobě, jež slouží toliko k zajištění podmínek řízení nebo jeho řádného průběhu. Takovým typem rozhodnutí je i nyní napadené usnesení, jak je již výše uvedeno. V projednávané věci tak ani podmínka povinného zastoupení stěžovatelky advokátem nemusí být splněna.

[11] Protože však stěžovatelka o ustanovení advokáta výslovně požádala, zdejší soud se její žádostí zabýval. Dospěl přitom k závěru, že kasační stížnost splňuje předepsané náležitosti, zejména pak z ní je zřejmé, proč stěžovatelka napadá usnesení krajského soudu. Nejvyššímu správnímu soudu proto nic nebrání v tom, aby o takto formulované kasační stížnosti věcně rozhodl, aniž by stěžovatelka v důsledku své neznalosti práva mohla utrpět jakoukoli újmu. Nejvyšší správní soud tudíž stěžovatelčin návrh na ustanovení zástupce

pro řízení o kasační stížnosti zamítl, neboť ustanovení zástupce z řad advokátů není v posuzovaném případě nezbytně třeba k ochraně práv stěžovatelky ve smyslu § 35 odst. 10 s. ř. s. (výrok I. tohoto rozsudku).

[12] Kasační stížnost v části směřující proti výrokům, jimiž krajský soud rozhodl o nepřiznání odkladného účinku žaloby a vyzval stěžovatelku k zaplacení soudních poplatků za řízení o žalobě a návrh na přiznání jejího odkladného účinku, je nepřípustná. Podle § 104 odst. 3 písm. c) s. ř. s. je kasační stížnost nepřípustná proti rozhodnutí, které je podle své povahy dočasné. Takovým rozhodnutím je dle judikatury Nejvyššího správního soudu také rozhodnutí o návrhu na přiznání odkladného účinku (viz usnesení ze dne 22. 12. 2004, č. j. 5 As 52/2004 – 172, či usnesení rozšířeného senátu ze dne 1. 6. 2010, č. j. 7 Afs 1/2007 – 64, č. 2116/2010 Sb. NSS). Z § 104 odst. 3 písm. b) s. ř. s. dále vyplývá, že kasační stížnost je nepřípustná proti rozhodnutí, jímž se upravuje vedení řízení. Výzva k zaplacení soudních poplatků má charakter rozhodnutí, kterým se upravuje vedení řízení, a proto ani proti této výzvě není přípustná kasační stížnost. Nejvyšší správní soud tedy kasační stížnost ve vztahu k výrokům I., III. a IV. napadeného usnesení odmítl (výrok II. tohoto rozsudku).

[13] Poté Nejvyšší správní soud přistoupil k vlastnímu posouzení kasační stížnosti, v níž stěžovatelka napadá výrok II. napadeného usnesení, jímž krajský soud zamítl její žádost o ustanovení zástupce a osvobození od soudních poplatků. Dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[14] Ze systematického hlediska je nejprve vhodné se zabývat tvrzenou nepřezkoumatelností a zmatečností usnesení krajského soudu. Jedná se totiž o vady, k nimž Nejvyšší správní soud přihlíží i bez námítky stěžovatelky (§ 109 odst. 4 s. ř. s.). Stěžovatelka v kasační stížnosti k této otázce obecně uvádí pouze to, že napadené rozhodnutí je zatíženo těmito závažnými vadami, aniž by tuto námítku dále rozvedla. Kasační soud proto také jen stejně obecně uvádí, že tyto vady neshledal.

[15] Nejvyšší správní soud z přiloženého soudního spisu dále ověřil, že stěžovatelka ve formuláři uvedla, že jako podnikatelka provozuje obchodní činnost, přičemž za rok 2019 činila výše jejích příjmů z této činnosti částku 159 208 Kč. Dále pobírá starobní důchod ve výši 14 693 Kč měsíčně, z něhož jí je exekučně sráženo 2 448 Kč (výše důchodu i srážky je doložena výplatními doklady). Sdělila také, že jistý majetek větší hodnoty má, nicméně ten nemůže být zpeněžen, použit k úhradě soudních poplatků a pokrytí nákladů právního zastoupení. Tento majetek je totiž obestaven z důvodu exekucí; proto ve formuláři žádný majetek větší hodnoty neoznačila. Jde-li o stěžovatelčiny výdaje, uvádí, že jen za bydlení a s tím spojené služby platí 13 860 Kč měsíčně (což prokazuje doklady o platbách SIPO). Její další závazky tvoří půjčky v souhrnné výši 592 000 Kč, jež si vzala z různých důvodů.

[16] Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že k tomu, aby mohl být účastník řízení osvobozen od soudních poplatků, je podle § 36 odst. 3 s. ř. s. povinen tvrdit a také doložit, že nemá dostatečné prostředky k jejich zaplacení. Nejvyšší správní soud již ve své judikatuře vyslovil, že „[p]ovinnost doložit nedostatek prostředků je jednoznačně na účastníkovi řízení, který se domáhá osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.). Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední

pokračování

povinnosti nezjišťuje“ (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Asz 343/2004 - 50). Současně platí, že soud osvobození od soudních poplatků nepřizná ani tehdy, jsou-li údaje sdělené účastníkem řízení nevěrohodné, popřípadě neúplné (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2009, č. j. 1 As 39/2009 - 88).

[17] V právě posuzované věci dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že údaje, které stěžovatelka uvedla v předloženém formuláři, jsou neúplné, a tudíž neposkytovaly krajskému soudu dostatečný podklad pro zjištění stěžovatelčiných majetkových a výdělkových poměrů.

[18] Stěžovatelka dostatečně nevyplnila část VII formuláře, ve které tvrdí, že nějaký majetek větší hodnoty má, jelikož jej však není možné použít k zaplacení soudního poplatku, nepokládá za potřebné ho uvádět. Co se týče tvrzeného dluhu v souhrnné výši 592 000 Kč, tak v části X formuláře neuvedla, jaká je jeho splatnost, zda jej splácí, případně kolik činí splátky dluhu. Na tyto skutečnosti poukázal také krajský soud v napadeném usnesení a na základě nich v souladu s výše citovanou judikaturou dovodil, že stěžovatelka dostatečně neobjasnila své majetkové poměry, a jí tvrzené údaje jsou proto nevěrohodné. Důsledkem této skutečnosti je zamítnutí žádosti stěžovatelky o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce (viz odstavec [16] tohoto rozsudku). Na shora uvedeném nemění nic ani to, že stěžovatelka ve formuláři uvedla, že nekonkretizuje svůj majetek větší hodnoty proto, že nemůže být použit na úhradu soudního poplatku. Jak správně uvedl krajský soud, tato právní úvaha přísluší výlučně soudu, nikoli stěžovateli. Její povinností bylo pouze pravdivě, úplně a přesně vylíčit své širší majetkové poměry a doložit je příslušnými listinami; této povinnosti ovšem - jak je popsáno výše - nedostála. Musí proto nést negativní následky s tím spojené.

[19] Pro úplnost lze dodat, že dalším důvodem rozhodnutí krajského soudu o neustanovení zástupce a neosvobození od soudních poplatků byla zjevná bezúspěšnost stěžovatelčiny žaloby. Jelikož však stěžovatelka proti tomuto závěru krajského soudu nic výslovně nenamítá, Nejvyšší správní soud se otázkou, zda je její žaloba skutečně zjevně bezúspěšným návrhem, již nezabýval.

[20] Ke stěžovatelčině námitce, že krajský soud rozhodl na základě zkresleného skutkového a právního stavu, respektive na základě domněnek, ke kterým se stěžovatelka nemohla vyjádřit a které jsou v rozporu s předloženými podklady, Nejvyšší správní soud zdůrazňuje, že právní řád soudům neukládá, aby s účastníky řízení konzultovaly své úvahy (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 11. 2017, č. j. 8 As 225/2017 - 32). Stěžovatelka měla možnost přednést veškerá svá tvrzení a nahlížet do spisu. Skutečnosti a úvahy uvedené v odůvodnění napadeného usnesení jsou správné a podložené spisovým materiálem, nejsou tedy zkreslené.

[21] Nakonec Nejvyšší správní soud uvádí, že samotný fakt, že stěžovatelka údajně bývá v jiných soudních řízeních osvobozena od soudních poplatků a bývá jí ustanoven zástupce, nesvědčí o tom, že krajský soud postupoval v rozporu se zásadou předvídatelnosti. V první řadě se jedná o ničím nepodložené tvrzení, neboť stěžovatelka na žádná taková soudní rozhodnutí neodkázala a ani jejich kopii nepřiložila ke kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud se navíc neztotožňuje s názorem stěžovatelky, která *de facto* tvrdí, že pokud již byla

opakovaně v jiných věcech od soudního poplatku osvobozena a byl jí ustanoven zástupce, musí být též automaticky vyhověno jejím žádostem v jakémkoli dalším řízení, a to bez ohledu na povahu projednávané věci a skutečnost, zda splnila jí uloženou povinnost k řádnému prokázání svých osobních, výdělkových a majetkových poměrů.

[22] Jelikož kasační stížnost ve vztahu k výroku II. napadeného usnesení není důvodná, kasační soud ji za podmínek vyplývajících z § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. rozsudkem zamítl (výrok III. shora).

[23] Nejvyšší správní soud nerozhodoval o návrhu stěžovatelky na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, protože o samotné kasační stížnosti bylo rozhodnuto bez zbytečného prodlení.

[24] O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud na základě § 60 odst. 1 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka neměla ve věci úspěch, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Pokud jde o žalovanou, té v daném řízení žádné náklady nemohly vzniknout, neboť řízení o kasační stížnosti se týkalo výlučně procesních práv stěžovatelky. Nejvyšší správní soud proto o jejích nákladech řízení nerozhodoval (výrok IV. tohoto rozsudku).

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 9. června 2021

JUDr. Tomáš Rychlý
předseda senátu